17-åring dömd för raketattack

DALBY. En 17-årig pojke som på nära avstånd avfyrat en nyårsraket eller smällare mot två flickor, har dömts till dagsböter av Lunds tingsrätt.

Dagen före nyårsafton i fjor befann sig de två flickorna i centrala Dalby. I närheten stod några ungdomar som smällde raketer och smällare. När flickorna gått en bit bort för att få vara i fred följde den 17-årige pojken efter. Han lade en raket på marken tre meter från flickorna och riktade den mot dem. Han böjde sig ner och sa åt flickorna att börja springa, annars skulle de få raketen på sig.

Flickorna blev rädda och sprang sin väg.

En av flickorna berättade vid huvudförhandlingen att raketen följde efter henne i midjehöjd och smällde ett par meter från henne. Det var en högljudd smäll och hon blev mycket rädd.

17-åringen förnekade brott och hävdade att han sagt till flickorna att flytta sig eftersom han skulle smälla smällare. När flickorna gått runt hörnet hade han tänt en smällare och slängt den på marken. Den hade inte varit riktad mot flickorna och den smällde minst tjugo meter från dem.

17-åringen stod åtalad för försök till misshandel, alternativt ofredande. Tingsrätten anser att 17-åringen på nära håll avstånd avfyrat en nyårsraket eller smällare mot flickorna, men det inte är styrkt att han ville skada dem. Han döms för ofredande till 40 dagsböter.

Sylve Andersson

Toabesök avslöjade den tyske nazistens bluff

Herman Wirth etablerade sig bland Skånes näringslivshöjdare.

LUND. Herman Wirth hjälpte nazisterna att genomföra sina rasistiska idéer. Efter andra världskriget fann han en tillfällig fristad. I Lund. Här fick han hjälp av näringslivstoppar som Holger Crafoord.

Nazisterna hade efter sitt maktövertagande i Tyskland 1933 stora problem med att motivera sin antisemitiska politik och sin tro på arternas överlägsenhet. Vetenskapsmän utanför Tyskland förkastade nazisternas idéer.

För att försöka få fram bevis för sina rasteorier grundade SS-ledaren Heinrich Himmler 1935 tillsammans med Herman Wirth och fyra andra män det nazistiska forskningsinstitutet Ahnenerbe (betyder ungefär: "något man ärvt av sina förfäder") i Berlin.

Flera av de hundratals vetenskapsmän som kom att jobba för Ahnenerbe drog sig inte för att förfalska, manipulera och förvränga sina forskningsresultat så att de skulle passa den nazistiska läran. Herman Wirth var en av dem som inte drog sig för att slira på sanningen för att bevisa sina teorier.

"Världens första skrift"

Herman Wirth var ursprungligen från Holland. Född 1885 i Utrecht. Han fick en docenttjänst i holländsk filologi på universitetet i Berlin 1909, deltog i första världskriget på tysk sida, blev lärare i Tyskland och gick in i nazistpartiet 1925.

Han blev känd för den breda publiken 1928 med "Der Aufgang der Menschheit" (mänsklighetens gryning). Han uppgav att han funnit "världens första skrift" som kom från en nordisk civilisation i norra Atlanten som gått under för tusen år sedan.

En osannolik teori för de flesta vetenskapsmän som såg Egypten eller Mesopotamien som skriftkonstens vagga, men Herman Wirth var en man som lunde övertyga tvivlare. Han beskrivs som en älskvärd, charmerande, belåst personlighet som till och med hans fiender hade svårt att tycka illa om.

Hitler tog avstånd

Wirth var fascinerad av hällristningarna och runorna i Sverige. Han trodde de var en förntida nordisk ras heliga texter. Han organiserade därför expeditioner till Bohuslän. En mindre 1935 och en större 1936. Åttamannaexpeditionen gjorde stora avgjutningar av hällristningarna innan de fortsatte till Norge och nya fynd.

Men då hände något som avgjorde Wirths framtid. Under partidagarna Nürnberg i september 1936 tog Hitler i ett tal avstånd från Wirths arbete.

Hitlers lakej Himmler insåg vart vindarna blåste och degraderade Wirth. Hans vetenskapliga fusk kom dessutom i dagen.

Gömde arkivet i grotta

Men Ahnenerbes arbete med att försöka legitimera nazisternas grymma ideologi fortsatte. Ahnenerbes män var inblandade i krigsförbrytelser mot judar, koncentrationslägerfångar och civila under kriget.

Ahnenerbes arkiv gömdes vid krigsslutet undan i en grotta, men hittades av amerikanerna och användes som bevismaterial i Nürnbergrättegångarna. Ahnenerbetjänstemannen Sievers hängdes.

Herman Wirth angavs efter kriget av en granne. Han hamnade i fängelser, men bytte namn och lyckade lura de västerländska myndigheterna om sin bakgrund.

> **Jag hann se ett stort oljeporträtt av Wirth iförd tysk uniform i rummet innan Wirths dotter slet mig därifrån.**
> Poul-Henrik Kongstad.

"Offer"

De klassade honom som ett "politiskt offer" för nazismen. Han släpptes fri 1947 och för tillsammans med familjen till Sverige. Först till Hässleholm och senare till Lund och Bjärred. Felix Herman Wirth Roeper Bosch, som var hans fullständiga namn, använde sig av flera olika namnkombinationer: Felix Bosch, Heinrich Bosch och Felix Roeper. 1953 startade han företaget Institutet för Färgfoto AB.

Wirth fick pengar av Holger Crafoord, vd för Åkerlund & Rausing och inflytelserik industriman, och en av männen inom Gleerups samt en annan oidentifierad penningstark Lundabo.

Företaget hade sina första lokaler på Stora Södergatan 37 och var först i Lund med att satsa på färgfoto för reklambranschen. Men pengarna tog slut.

Företagsidén var 10–15 år före sin tid och Wirths oförmåga att sköta ekonomiska angelägenheter gjorde att pengarna hamnade i fel fickor, bland annat i hans två döttrars som var anställda på företaget. Holger Crafoord kopplade in sin planeringsman på Åkerlund & Rausing, Poul-Henrik Kongstad, för att reda upp affärerna.

– Wirth och jag hade helt motsatta idéer om hur företaget skulle skötas. Jag var misstrogen mot namnet, Institutet för Färgfoto. Det fungerade kanske i Tyskland men i Sverige fick man förklara det hela tiden, berättar Poul-Henrik Kongstad.

Toabesök avslöjade bluffen

Under en middag i Wirths villa i Bjärred gjorde Poul-Henrik Kongstad en hapnadsväckande upptäckt.

– Jag skulle gå på toaletten men öppnade fel dörr. Jag hann se ett stort oljeporträtt av Wirth iförd tysk uniform i rummet innan Wirths dotter slet mig därifrån. Jag fick inget trevligt intryck av Wirth, som en militär i civila kläder. Och han tyckte inte om att jag blivit placerad som platschef i "hans" företag, berättar Poul-Henrik Kongstad.

Poul-Henrik Kongstad vidarebefordrade uppgifterna till Holger Crafoord och Kongstad tror att detta var första gången han fattade misstankar om Wirth och hans bakgrund.

Wirth avpolletterades, Institutet övertogs av finansiärerna och sedan av Holger Crafoord ensam. Det flyttades 1954 till Tornavägen och på 1960-talet vidare till Malmö. Kvar från företagets tid på Tornavägen 11 finns idag en glasmosaik på gaveln av huset.

Skrev i Sydsvenskan

Herman Wirth fortsatte att använda sig av olika namn. Under pseudonymen Folke Freij ska han ha skrivit i flera svenska tidningar, däribland Sydsvenskan.

Wirth ansökte om svenskt medborgarskap men fick aldrig något. Han flyttade tillbaka till Tyskland 1964 men återvände gång på gång till Bohuslän för att göra avgjutningar.

Han var oskicklig och skadade hällristningarna. 1964 förbjöd svenska myndigheter honom att "rengöra, rita av eller göra avgjutningar".

Herman Wirth var länge förpassad till historiens glömska. Men 1980, ett år innan han dog vid 96 års ålder, avslojade Der Spiegel Wirths nazistiska förflutna när han var på väg att skapa ett museum över sina bevarade hällristningsavgjutningar.

Lundaprofessorn Göran Dahl har kartlagt hans tid i Skåne, den tyska forskaren Ludgard Low, numera bosatt i Sverige, skrev en avhandling om honom på 1990-talet och förra året kom den amerikanska forskaren Heather Pringles bok "Härskarplanen" som beskriver Ahnenerbe och Wirths verksamhet.

Men Wirth har anhängare kvar. Det finns en grupp gamla nazister som kallar sig UR-Europa, några av hans sånger har spelats in av vit makt-band och det finns exempel på att new age-rörelsen influrerats av hans tankar.

Enligt ett obekräftat rykte levde det i de Crafoordska kretsarna kvar ett annat sorts minne av Wirth. Holger Crafoords hustru lär ha skojat om att det i Wirth återfinns någons som har kunnat lura Holger Crafoord. Och det var den pilen som fick Holger Crafoord att driva företaget vidare efter Wirths misslyckade.

Text: Jan Samuelsson

Kvar av företaget Institutet för Färgfoto AB finns idag den mosaik som pryder de gamla lokalerna på Tornavägen 11. Mosaiken är gjord av konstnären CO Hultén och föreställer en folasludia.

FOTO: INGEMAR O KRISTIANSEN

FOTO: VITTERHETS MUSEUM

Nazisten Herman Wirth fotograferad 1936 framför en av de hällristningar i Bohuslän som skulle bevisa den ariska rasens överlägsenhet.

FOTO: VITTERHETS MUSEUM

En åldrad Herman Wirth föreläser. Han har fortfarande anhängare, bland annat inom UR-Europa.

Kvinna bet polisman

LUND. En 47-årig kvinna fick ett reseförbud och bet en polisman i handen i samband med ett gripande natten till fredagen. Kvinnan stoppades av en polispatrull misstänkt för att ha kört narkotikapåverkad.

När kvinnan skulle skrivas in i arresten blev hon rasande. Hon försökte slå en polisman och rev honom på handen. En annan polisman kom till undsättning. Under tumultet bet kvinnan honom i handen. Polismannen bar handskar och fick inga allvarligare skador.

Kvinnan är misstänkt för drograttfylleri, narkotikabrott, grov olovlig körning, våld mot tjänsteman samt våldsamt motstånd.

30 personer smet från notan

LUND. De trettio gästerna åt och drack för närmare 19000 kronor, men när räkningen skulle betalas upptäckte en av gästerna att fakturan skulle skickas till ett företag. Restaurangen har dock inte sett röken av några pengar. Polisanmälan rubriceras som bedrägligt beteende.

Falsk polisman tog körkortet

LUND. En 64-årig bilförare stoppades på onsdagen av en man som utgav sig för att vara polis. Kvinnan märkte att en vit bil följde efter henne och försökte skaka av sig förföljaren. Men föraren, en man i 50-årsåldern, körde upp jämsides och höll upp en lapp där det stod "polisen". Han lurade att få se hennes körkort och kritiserade hennes körning. När kvinnan protesterade mot kritiken blev han arg och slängde hennes körkort på marken. Därefter körde han. Han är nu anmäld för förgripande av allmän ställning.